

Sygn. akt II Cgg 9/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Kaziród

Protokolant: Tomasz Bałys

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2014 roku w Rybniku

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 71.550 złotych (siedemdziesiąt jeden tysięcy pięćset pięćdziesiąt złotych) ;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.617 złotych (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego;
4. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R.) kwotę 3.578 złotych (trzy tysiące pięćset siedemdziesiąt osiem złotych) tytułem kosztów sądowych.

Sygn. akt II Cgg 9/14

UZASADNIENIE

Powódka A. S. w pozwie wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) S.A. w J. na jej rzecz kwoty co najmniej 76 000,00 zł tytułem wyliczonego i należnego podatku VAT od odszkodowania przyznanego powódce na mocy ugody o numerze 121. (...) - b/08 z dnia 9.10.2013 roku oraz kosztów procesu.

Powódka wskazała, iż pomiędzy stronami została zawarta ugoda nr 21. (...) - b/08 z dnia 9.10.2013 roku w P. o naprawienie szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego, w której to, w oparciu o przeprowadzone w dniu 7.10.2013 roku negocjacje - protokół (...) nr (...) - strona pozwana zobowiązała się do naprawy szkód na nieruchomości będącej własnością powódki poprzez wypłatę odszkodowania w wysokości 311 085,00 zł netto.

W toku przeprowadzonych negocjacji, co wynika z treści protokołów, pozwana zgodziła się ze stanowiskiem powódki, iż rzeczywista wartość odszkodowania wynosi kwotę 311 085,00 zł, zaś kwotę należnego podatku jako kwotę bezsporną będzie mogła dochodzić na drodze postępowania sądowego. Powyższa kwota została przekazana w dwóch ratach na konto powódki. Jednakże z uwagi na fakt, że jest to kwota netto, powódka stoi na stanowisku, iż zgodnie z ustaleniami zawartymi w w/w protokołach negocjacji pozwana winna jest zapłacić kwotę 76 000,00 zł tytułem należnego i wyliczonego podatku VAT, której to powódka nie otrzymała, a która należy jej się w oparciu o obowiązujące przepisy jako podmiotowi nie prowadzącemu działalności gospodarczej i nie będącemu płatnikiem podatku VAT. W tej sprawie

zostało skierowane do pozwanej wezwanie do zapłaty z dnia 6.02.2014 roku, wyznaczające termin do uiszczenia żądanej kwoty do dnia 22.02.2014 roku na wskazane w w/w ugodzie konto. Do dnia dzisiejszego pozwana nie dokonała odpowiedniej zapłaty ani nie ustosunkowała się do wezwania.

Strona powodowa uważa, że jeżeli pozwana nie wypłaci powódce żądanej kwoty należnego podatku VAT, to otrzymane odszkodowanie nie pokryje w pełni poniesionej straty, co oznacza, że zostanie naruszona fundamentalna zasada pełnego odszkodowania. Na potwierdzenie tej tezy została wskazana uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17.05.2007 r. podjęta w składzie siedmiu sędziów (sygn. akt III CZP 150/06), którą uchwalono, że osoby nie będące płatnikami podatku VAT, którym wypłacono odszkodowanie w kwocie netto mogą kierować roszczenie o wypłatę kwoty stanowiącej równowartość tego podatku.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. w J. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu. W ocenie pozwanej powództwo jest bezzasadne, gdyż w § 3 ugody powódka z dniem jej podpisania zrzekła się wszelkich roszczeń związanych ze szkodami górniczymi w obiektach objętych ugodą. Ponadto kwota odszkodowania zaproponowana powódce wynika ze sporządzonego na zlecenie pozwanej operatu szacunkowego i została ona wypłacona w pełnej wysokości.

Pozwana podkreśliła również, że poprzez zawarcie ugody strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać. Podniosła także, iż w doktrynie wskazuje się, że ugodę zalicza się do kategorii tak zwanych umów ustalających, które zmierzają do nadania określonego stosunkowi prawnemu cechy pewności i bezstronności, (za Prof. zw. dr hab. M. S.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka A. S. jest właścicielem zabudowanej nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...).

Dowód: ugoda z dnia 9.10.2013 r. nr 121. (...) - b/08 k. 42-44, 6-8

Wnioskiem z dnia 18.09.2008 r. powódka w związku z wpływami eksploatacji górniczej, prowadzonej przez Kopalnię (...), wystąpiła do pozwanej o naprawienie szkód w budynku mieszkalnym, placu, opasce i schodach terenowych znajdujących się na jej nieruchomości. W dniu 7.10.2008 r. przeprowadzone zostały komisyjne oględziny nieruchomości w celu określenia zakresu uszkodzeń. Spisany został protokół ustalenia aktualnego stanu szkód. Komisja stwierdziła w budynku mieszkalnym: przechył budynku 1 %, stałe zalewanie wodą piwnic budynku, napływ wody spod posadzki piwnicy, zawilgocenia tynków, pęknięcia i zarysowania ścian zewnętrznych i wewnętrznych oraz pęknięcia i wypiętrzenia na placu opasce i schodach terenowych.

Pismem z dnia 14.09.2010 r. powódka zwróciła się z prośbą o wykonanie wyceny budynku. W dniu 28.09.2010 r. dokonano ponownych oględzin. Zaktualizowano protokół ustalenia stanu szkód. Stwierdzono zwiększenie rozmiaru szkód, szczególnie zawilgocenia i zagrzybienia ścian piwnic, postępujące zawilgocenie i zagrzybienie ścian parteru. Przyczyną tego był wysoki poziom wód gruntowych i przepływające przez teren działki wody powierzchniowe. Uzgodniono, że zostaną wykonane wyceny budynku.

Z uwagi na występujące uszkodzenia związane ze zmianą warunków gruntowych, które w dalszym ciągu będą niekorzystnie oddziaływać na budynek, wysoki koszt naprawy i prostowania budynku w wysokości 454 650,09 zł a także stanowisko powódki, która wnosiła o wypłatę odszkodowania w myśl art. 363 kc, Komisja KOPUSz powołana przez pozwaną Kopalnię zaproponowała wyrażenie zgody na wypłatę odszkodowania za uszkodzenie obiektu powódki w wysokości 311 085,00 zł.

Dowód: protokół nr (...) z posiedzenia KOPUSz KWK (...) z dnia 31.10.2012 r. k. 48-50, operat szacunkowy z dnia 31.01.2011 r. wraz z załącznikami k. 51-85, odpis z KRS pozwanej k. 17-23

Komisja KOPUSz KWK (...) w dniu 10.12.2012 r. w protokole nr (...) zatwierdziła, że naprawa szkód w budynku mieszkalnym, schodach terenowych, opasce, nawierzchni i murkach oporowych położonych w K. przy ul. (...) polegać będzie na wypłacie odszkodowania w myśl przepisów Prawa Geologicznego i Górniczego oraz art. 363 kc.

W oparciu o przeprowadzone w dniu 7.10.2013 r. ostateczne negocjacje - protokół (...) nr (...) – pozwany Przedsiębiorca Górniczy zobowiązał się wypłacić powódce odszkodowanie pieniężne za budynek mieszkalny, schody terenowe, opaskę, nawierzchnie i murki oporowe położone na nieruchomości będącej jej własnością znajdujący się w K. przy ul. (...) w kwocie 311 085,00 zł (netto). Nadto w punkcie IV.2 powyższego protokołu zostało wskazane, iż powódka oprócz kwoty odszkodowania domaga się wypłaty kwoty podatku VAT w wysokości 71 550 zł. Przedstawiciele pozwanej Kopalni oświadczyli, że skłonni są zawrzeć ugodę na kwotę 311 085 zł, natomiast kwotę podatku VAT powódka może dochodzić w sądzie.

Dowód: protokół nr (...) z posiedzenia KOPUSz KWK (...) z dnia 10.12.2012 r. k. 46-47 oraz protokół nr (...) z posiedzenia KOPUSz KWK (...) z dnia 7.10.2013 r. k. 45

W dniu 9.10.2013 r. w P. pomiędzy stronami została zawarta ugoda nr 121. (...) -b/08, na mocy której pozwana (...) S.A. w J. zobowiązała się wypłacić powódce odszkodowanie pieniężne w ustalonej w trakcie negocjacji kwocie wynoszącej 311 085,00 zł netto. Z dniem podpisania ugody powódka zrzekła się wszelkich roszczeń związanych ze szkodami górniczymi w obiektach stanowiących przedmiot ugody, a ponadto ustalono, iż treść ugody wiązać będzie jej następców prawnych, nabywców nieruchomości, obdarowanych, a także osoby na rzecz których na tej nieruchomości ustanowione zostanie ograniczone prawo rzeczowe. Płatność odszkodowania nastąpiła w dwóch ratach.

Dowód: ugoda z dnia 9.10.2013 r. nr 121. (...) -b/08 k. 42-44, 6-8

Pismem z dnia 6.02.2014 r. powódka, powołując się na ustalenia zawarte w protokołach negocjacyjnych wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 76 000 zł tytułem należnego i wyliczonego podatku VAT do dnia 22.02.2014 roku na wskazany w ugodzie rachunek bankowy. Do dnia wytoczenia powództwa (28.02.2014 r.) pozwana nie dokonała odpowiedniej zapłaty ani nie ustosunkowała się do wezwania.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 6.02.2014 r. k. 9

Podejmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, którym dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności, a zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez strony zakwestionowana w toku procesu.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie co do kwoty 71 550 zł.

Poza sporem w niniejszej sprawie był fakt podlegania nieruchomości powódki wpływom górniczym oraz powstania w związku z nimi szkód. Nadto pozwana zawierając ugodę pozasądową z powódką jednoznacznie uznała roszczenie w zakresie obowiązku naprawy szkód występujących w nieruchomości i zobowiązała się do wypłaty odszkodowania pieniężnego. Sporna między stronami była jedynie wysokość należnego powódce odszkodowania i to jedynie w zakresie powiększenia jego kwoty o kwotę podatku VAT. Spór w sprawie ograniczył się do tego czy niekwestionowana przez strony, wyliczona przez Biuro (...) Architektoniczne (...) w J., kwota odszkodowania należna powódce winna obejmować kwotę netto czy brutto.

W pierwszym rzędzie zwrócić należy uwagę na fakt, że skoro odszkodowanie winno odpowiadać kwocie, jaką powódka – nie będąca przedsiębiorcą – będzie musiała ponieść na wybudowanie nowego domu, to wiązać będzie się to z koniecznością poniesienia przez nią kosztów w wysokościach brutto, a ponieważ odszkodowanie musi pokrywać pełną szkodę, to żądanie przez powódkę odszkodowania w kwocie ubruttowionej znajduje pełne uzasadnienie.

W judykaturze Sądu Najwyższego i w literaturze nie ma w zasadzie wątpliwości co do tego, że podatek VAT ma charakter cenotwórczy, ponieważ jego rozmiar może w zasadniczy sposób wpływać na wysokość ceny towaru lub usługi. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9.05.2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz.U.2014.915) cena stanowi wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę, przy czym w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu tymi podatkami. Nabywca towaru lub usługi opodatkowanych podatkiem VAT obowiązany jest zapłacić zbywcy cenę, której składnikiem pozostaje także ten podatek (por. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., III CZP 14/97, OSNC 1997, z. 8, poz. 103; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, OSNC 2002, z. 6, poz. 74; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2002 r., CKW 908/00, niepubl.).

Uchwałą siedmiu sędziów z dnia 17.05.2007 r. (sygn. akt. III CZP 150/06) Sąd Najwyższy potwierdził swoje stanowisko w powyższym zakresie. Jak wynikają z tej uchwały odszkodowanie brutto, tj. z podatkiem VAT należy się :

- w każdym przypadku, gdy osoba poszkodowana nie jest jego podatnikiem,
- niezależnie od tego czy poszkodowany naprawił daną rzecz,
- w przypadku, gdy podatek nie został uwzględniony przy likwidacji szkody we wcześniejszych okresach, pod warunkiem iż nie nastąpiło przedawnienie roszczenia, nie wydano ostatecznego prawomocnego wyroku oddalającego roszczenie o wypłatę VAT, bądź nie została zawarta ugoda w zakresie wysokości odszkodowania (powaga rzeczy ugodzonej).

Zasadniczą kwestią na jaką powoływała się strona pozwana był właśnie zarzut określany jako powaga rzeczy ugodzonej (res transacta). Zgodzić należy się, iż jeśli strony ugody postanowią, iż wyczerpuje ona dotąd zgłoszone roszczenia, a z jej treści będzie wynikać, że obejmuje ona tylko lub między innymi zobowiązanie do zapłaty określonej kwoty jako zadośćuczynienia, wówczas wyłączona będzie możliwość dalszego dochodzenia roszczeń z tego tytułu - chyba że strony wskazały na co innego.

Mając na uwadze ustalony w sprawie stan faktyczny, w ocenie Sądu, nietrafne jest uczynione przez pozwaną założenie, że zawarta pomiędzy stronami ugoda dotyczyła zapłaty całości świadczenia należnego powódce. Jak wynika z okoliczności sprawy ugoda zawarta pomiędzy stronami została ograniczona jedynie do części roszczenia przysługującego powódce, tj. do wysokości odszkodowania wyliczonego w kwocie netto.

W sprawie okazało się, że niecelowym byłoby naprawianie szkód zgodnie z art. 94 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze poprzez przywrócenie stanu poprzedniego, w konsekwencji czego naprawa szkód górniczych na nieruchomości powódki stosownie do art. 95 tej ustawy winna nastąpić przez wypłatę jednorazowego odszkodowania. W oparciu o drugi operat szacunkowy sporządzony na zlecenie pozwanej (...) S.A. ustalona została wysokość jednorazowego odszkodowania na kwotę 311 085,00 zł netto. Operat ten nie był kwestionowany przez żadną ze stron.

W toku przeprowadzonych negocjacji, co jednoznacznie wynika z treści protokołów: nr (...) pkt IV.2, nr (...) pkt IV.2, powódka zgodziła się ze stanowiskiem pozwanej, iż rzeczywista wartość odszkodowania wynosi kwotę 311 085,00 zł, jednakże przedstawiciele pozwanej zarazem oświadczyli, że kwotę należnego podatku powódka będzie mogła dochodzić na drodze postępowania sądowego. Tym samym pozwana przyznała, że należne powódce odszkodowanie może również obejmować podatek VAT, jeżeli zostanie to potwierdzone przez Sąd.

Zdaniem Sądu powódka zawarła z pozwaną w dniu 9.10.2013 r. ugodę pozasądową tylko dlatego, że miała na względzie powyższe ustalenia z negocjacji, tj. że będzie mogła domagać się na drodze postępowania sądowego zapłaty kwoty obejmującej podatek VAT. Ponadto z treści samej ugody wynika, że ustalona kwota odszkodowania jest kwotą netto (§ 2 ugody). Dlatego też traci na znaczeniu powoływany przez pozwaną § 3 przedmiotowej ugody, który stanowi, iż powódka z dniem podpisania ugody zrzekła się wszelkich roszczeń związanych ze szkodami górniczymi w jej

objektach. Już z samej ugody wynika, że nie obejmowała ona roszczenia o zapłatę kwoty podatku VAT, a jedynie kolejne roszczenia, które ewentualnie mogłaby w przyszłości wysuwać powódka. W przeciwnym wypadku w treści ugody winno być zapisane, że odszkodowanie należne powódce jest kwotą brutto, co dopiero pozwoliłoby przyjąć, iż strony uregulowały wszystkie kwestie związane z odszkodowaniem.

Oprócz tego Sąd nie podziela również stanowiska pozwanej, iż strony zawierając ugodę czyniły sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego i dlatego powódka przystała na wypłatę odszkodowania nie obejmującego kwoty podatku VAT.

Zgodzić się należy ze stroną pozwaną, iż warunkiem uznania czynności prawnej za ugodę, stosownie do art. 917 kc, są wzajemne ustępstwa obu stron. Mając jednak na uwadze ustalony w sprawie stan faktyczny nie sposób uznać argumentacji pozwanej, aby z postępowania ugodowego wynikało, iż ustępstwem przy zawieraniu ugody po stronie powódki było zrzeczenie się przez nią roszczenia odnośnie wypłaty kwoty podatku VAT. Przeczą temu zapisy ustaleń negocjacyjnych, co zostało wykazane powyżej.

Ponadto rodzaj i zakres ustępstw mogą być różne, nie muszą być jednakowo ważne ani ekwiwalentne. Ocena, czy coś jest ustępstwem jednej strony na rzecz drugiej uwzględniać powinna zarówno treść stosunku prawnego, który stanowił podłoże zawarcia ugody, jak i okoliczności, w jakich zobowiązanie dłużnika ma być wykonane (por. wyrok SN z 30.09.2010 I CSK 675/09, LEX nr 784899). Zatem z uwagi na okoliczności sprawy z pewnością można wykluczyć, iż powódka podpisując ugodę z pozwaną, przystała na zaproponowaną jej kwotę odszkodowania w wysokości netto, rezygnując zarazem z wypłaty kwoty odpowiadającej podatkowi VAT, gdyż nie wynika to wyraźnie z ugody. Pozwana nie wykazała tego faktu w toku procesu, a w sprawie nie można też uznać, iż powódka nie poczyniła żadnych ustępstw podpisując ugodę. Już sam fakt przystania przez powódkę na zaproponowaną przez pozwaną kwotę odszkodowania wynosząca 311 085,00 zł jest ustępstwem z jej strony, ponieważ jak wynika z protokołu negocjacyjnego nr (...) zgodnie z opracowanymi operatami szacunkowym wartości techniczna obiektów powódki wg pierwszej wyceny była nieco wyższa i wynosiła 325 403,70 zł a powódka zgodziła się na wypłatę odszkodowania na niżą kwotę (k. 49).

Mając na względzie, iż pomiędzy działaniem pozwanej a uszkodzeniami na nieruchomości powódki istnieje związek przyczynowy oraz utrwalony już w orzecznictwie pogląd, że odszkodowanie musi pokrywać pełną szkodę, Sąd na podstawie art. 95 prawa geologicznego i górniczego w zw. z art. 363 kc zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 71 550 złotych. Kwota ta stanowi należny i wyliczony podatek VAT od odszkodowania przyznanego powódce na mocy ugody o numerze 121. (...) - b/08 z dnia 9.10.2013 r., a dalej idące powództwo zostało oddalone jako nieuzasadnione. Orzekając w sprawie Sąd miał na uwadze uchwałę SN z dnia 22.11.2013 r. o sygn. akt. III CZP 75/13, z której wynika, iż do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie miały miejsce przed dniem 1.01.2012 r. stosuje się przepisy ustawy z 4.02.1994 r. prawo geologiczne i górniczne.

Fakt oddalenia powództwa co do części roszczenia o zapłatę nie oznacza, iż powódka może być uznana za stronę, która proces przegrała. Roszczenie powódki w zdecydowanej części zostało uwzględnione (w ponad 94 %), zatem należy ją traktować jako stronę wygrywającą. W konsekwencji w oparciu o treść art. 100 kpc Sąd zasądził na jej rzecz kwotę 3 617 zł tytułem zastępstwa procesowego. Jednocześnie Sąd na mocy art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać od pozwanej kwotę 3 578 zł tytułem należnych kosztów sądowych.